

מקורות לעיון במס' גיטין: פרק מי שאחזו

דף יח

מ. זילברמן

שבט תשס"ט

(ע:) **נשתטה המשלח**. תנן (זו:) אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר לא תכתבנו אין דבריו האחרונים כלום, ע"כ. ונחלקו בזה ר' יוחנן וריש לקיש, דלר"ל כותבין ונותנין גט לאלתר, אף בתוך חוליו, דמדמינן ליה למשלח שנשתטה לישן, ולר"י ולהלכה אין כותבין אלא לכשישתפה, דמדמינן ליה לשוטה. והעיר הכ"מ (פ"ב גירושין הט"ו) דלכאורה רק נחלקו ר"י ור"ל במי שאחזו קורדייקוס, דלר"ל לא מדמינן ליה לשוטה כיון דסמיה בידיה, אבל במי שנשתטה ממש אף ר"ל מודה דאין כותבין לו גט עד שיבריא. [וראה אה"ע סי' קכא ס"ב, דפסק המחבר מבוסס על הבנה זו בגמ', ועי' בנו"כ שם.]

ולהלכה אם בכל אופן כתבו ונתנו קודם שהבריא המשלח, פסק הרמב"ם (פ"ב גירושין הט"ו) "הרי זה פסול". ובפשוטו ס"ל להרמב"ם דבנשתטה המשלח וכתבו ונתנו גט עבורו אינו פסול אלא מדרבנן (דכבר כתב הרמב"ם פ"ב ה"ז דכל מקום שנאמר בחיבורו בטל פירושו מן התורה וכל מקום שנאמר פסול פירושו מדרבנן). אך הטור (סי' קכא ס"ב) פסק "אינו כלום", כלומר דאינו גט אפילו מן התורה.

ידועים דברי הקצות (סי' קפח סק"ב) שהניח שכשם שנחלקו הרמב"ם והטור בשליחות לגיטי נשים כך נחלקו בשליחות לממונות. ויוצא מדבריו דנחלקו בגדר השליחות, דלהרמב"ם השליח עומד לגמרי במקום המשלח, וכיון דהשליח הוא בר דעת, מן התורה יכול לגרש עבור המשלח. ואילו הטור ס"ל דאין השליח עומד לגמרי במקום המשלח, אלא דידו כיד המשלח, ובכך אם אין המשלח בר דעת א"א להשליח לגרש עבורו.

באו"ש הצייע דבסברא זו נחלקו הרמ"ה והב"ה. דהטור (סי' קכ ס"א) הביא דברי הרמ"ה (וכן היא שיטת הראב"ה הו"ד במרדכי סי' תיח) דהיכא דאמר לעדים כתבו גט ותנו לאשתי א"צ לזכות לבעל את הנייר קודם הכתיבה כיון דהשליח פועל בשליחותו של הבעל. והב"ה והפר"ח כתבו להחמיר בזה. והסביר האו"ש דלדעת הרמ"ה והראב"ה השליח עומד לגמרי במקום המשלח ובכך א"צ להקנות את כלי הכתיבה להבעל, ואילו החולקים ס"ל דאין השליח עומד לגמרי במקום הבעל אלא דידו כיד הבעל, ובעינן שהכלי כתיבה יהיו משל הבעל.

בקה"י (סי' כ) הסביר בע"א, דלכו"ע אין השליח לגמרי במקום הבעל אלא דהמעשה שלו מתייחס להמשלח, ונחלקו הרמב"ם והטור בגדר פסול שוטה. הרמב"ם סבור דמעשה שוטה לאו כלום הוא כי אין לו דעת במציאות, אבל אין זה פסול בעצם, ובכך היכא דמינה שליח לגרש בעודו פיקח ואח"כ נשתטה יכול לגרש, דדעת השליח כדעת המשלח, והמשלח חשיב כשוטה שיש לו דעת. ואילו הטור סבור דשוטה יש פסול בעצם, אפילו בהיכא דמצא שיש לו דעת במציאות, ובכך בנשתטה המשלח אינו מגרש אפ"ל מן התורה. ובהסבר צד זה כתב הר"ר אלחנן (קובץ הערות סי' כט אות ג) דשוטה יש ב' ענינים. חדא, דמעשה שוטה נעשית בלא דעת, דומיא דפיקח הישן. ועוד, אפילו היכא דאין חיסרון בדעת שוטה במציאות, יש לו פסול בעצם המונע חלות קנינו.

וכתב הקה"י דנחלקו בזה רש"י ותוס' לענין קטן. לפי רש"י (קידושין יט. ד"ה דמדאורי') מן התורה קונה ליבמתו ולפי התוס' (שם) מדאורי' אין ביאת קטן כלום. הרי רש"י ס"ל דהא דאין מעשה קטן כלום פירושו דכל קנין צריך דעת ואין לקטן דעת, אבל ביבום כיון דהבא על יבמתו אף בשוגג קנה א"צ דעת, ולכן מעשה קטן מהני. והתוס' ס"ל דאין מעשה קטן כלום בעצמם, אפי' היכא דא"צ דעת, ובכך יבום קטן לא מהני כלל מן התורה.

(עא.) **ציווי הבעל לסופר ולעדים בכתב וע"י טלפון.** ראה סוגי' עא. אמר רב כהנא, סוף הסוגי' עב. לאפוקי מדרב כהנא, רמב"ן סו: בא"ד קשה לי לר' יוסי, רשב"א עב. סוד"ה קולו, ב"י סי' קכ ד"ה ולכאורה וד"ה אבל דעת הפוסקים, ד"מ אות ו, פ"ת ס"ק יח, אג"מ אה"ע ח"א סי' קטז, חזו"א אה"ע סי' פה.

**החבורה הבאה תתקיים אי"ה בליל יום שני אחרי תפילת מעריב
הנושא – ציווי הבעל לסופר ולעדים בכתב וע"י טלפון (עא.)**

עיקר תוס' ריש פרק מי שאחזו

הבחינה שתתקיים בסוף הזמן לא יכלול האגדתא מסז: עד ע:

(ע:) ומי אמר, ורמז, התם, בביתא דשישא, בודקין
(עא.) אלא בפירי, אמר רב יוסף, אמר ר' זירא, והא יכול, קתני
(עא:) הב"ע
(עב.) קולו, מהיום
(עב:) לרבא
(עג.) איתביה, לא תתיחד